

LIETUVIŲ KALBOS OLIMPIADA

9–10 KLASIŲ MOKINIAMS

IŠ MOKYKLŲ TAUTINIŲ MAŽUMŲ MOKOMĄJA KALBA

--	--

Dalyvio kodas

Užduotims atlikti skiriama:

Testui – 45 min.

Rašymo užduočiai – 90 min.

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Užsirašykite dalyvio kodą.
- Atsakymus rašykite jiems skirtoje vietoje. Bus vertinami tik tie atsakymai, kurie parašyti rašikliu įskaitomai, aiškiai, nepribraukyti.
- Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.

VERTINIMAS

Užduotys	Maksimalus taškų skaičius	Surinktų taškų suma		
		1 vertintojas	2 vertintojas	3 vertintojas
Testas	33			
Rašymas	32			
Taškų suma	65			

Vertinimo komisija:

_____ (parašas, vardas ir pavardė)

_____ (parašas, vardas ir pavardė)

_____ (parašas, vardas ir pavardė)

2023 m.

OLIMPIADOS UŽDUOTYS

TESTAS

1 užduotis. Iš kairėje pateiktų žodžių padarykite vieną tinkamą ir įrašykite jį į tekstą. Atvejis 0 – pavyzdys. (12 taškų)

Čia rašo
vertintojai

Laukinis grožis

(0) *laukas*

(1) spyglys

(2) samana

(3) atlaidus

(4) vaikas

(5) stengtis

(6) dievas

(7) voras, tinklas

(8) šviesus, plaukas

(9) paaugti

(10) smulkus

(11) svarbus

(12) sutemti

Mes vaikščiojome po apleistą (0) *laukinį* sodą. Buvo kovas. Takai pažliugę, slidūs, (1) _____ krūmai graibstė mums už rankovių, o senos obelys (2) _____ kamienais buvo pilnos graudaus liūdesio. Tas vyras buvo mano draugas. Klausėsi jis manęs išsiblaškęs, (3) _____, nesigilindamas.

Šitas sodas buvo mano (4) _____ sodas. Kiek reikėjo (5) _____, kol atsiviliojau jį čia pasivaikščioti. Kalbėjo jis apie (6) _____ grožį, kurį turi jausti kiekvienas rašytojas.

Mes atėjome į seną pavėsinę. Pro tankių (7) _____ šydą buvo matyti senų lapų krūvos, tuščias širšių lizdas. Jo (8) _____ garbanota galva buvo prie pat mano veido. Ir žydros, nuostabiai gražios akys. Atrodė tobulas. Buvęs mokytojas, jis debiutavo literatūroje apsakymais, daugiausia vaizduojančiais (9) _____ gyvenimą. Pasakodamas jis mėgdavo gilintis į visokias (10) _____ ir nepasakydavo pačių (11) _____ dalykų. Jis šildė man rankas, ir artėjančios (12) _____ pamažu skverbėsi į vidų.

Pagal Bitę Vilimaitę

Taškai (12) _____

2 užduotis. Pagal nurodytus požymius apibūdinkite paryškintus žodžius, jei kurio nors požymio nėra, lentelėje rašykite brūkšnį (—). (5 taškai)

Tikriausiai ne kartą **girdėjote** žodžius verslininkas ir verslus. Nors žodžiai ir panašūs, **jų** reikšmės šiek tiek skiriasi. Verslininkas – tai žmogus, užsiimantis **verslu**. Verslus žmogus – tai **siekiantis** realizuoti savo svajones, nebijantis rizikos, atsakomybės **ar** pirmos nesėkmės, veiklus, mokantis bendrauti, siekiantis tobulėti, kitaip **tariant**, žinantis, ko nori, ir **to** siekiantis žmogus. Ir **nebūtinai** tie siekiai turi būti **susiję** su **uždirbamomis** pajamomis.

(Iš Ekonomikos vadovėlio 9 kl.)

Žodis	Kalbos dalis / veiksm. forma	Giminė	Skaičius	Linksnis	Nuosaka	Laikas	Asmuo
girdėjote							
jų							
verslu							
siekiantis							
ar							
tariant							
to							
nebūtinai							
susiję							
uždirbamomis							

Taškai (5) _____

3 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius pavartokite nurodyta forma. Atvejis 0 – pavyzdys. (5 taškai)

Čia rašo
vertintojai

(0) *Pirmas* – skaitv., įvardžiuot., vyr. g., vns. vard. l.

(1) *Svarbus* – būdv., vyr. g., vns. kilm. l., aukšč. laipsn.

(2) *dienoraštis* – daikt., vyr. g., dgs. viet. l.

(3) *valdyti* – dalyv., veik. r., būt. k. l., vyr. g., vns. kilm. l.

(4) *didis* – būdv., įvardžiuot., vyr. g., vns. kilm. l.

(5) *Jis* – įvard., vyr. g., vns. vietinink. l.

(0) *Pirmasis* Vilniaus paminėjimas ištis yra išskirtinis.
 (1) _____ Lietuvos miesto vardas išliko užrašytas ne svetimšalio pirklio kelionės
 (2) _____, ne jį užpuolusios kaimynų tautos analuose, bet iš šio miesto didelę Europos valstybę
 (3) _____ viešpaties tekste – 1323-ųjų sausio 25-ąją rašytame (4) _____ Lietuvos kunigaikščio Gedimino laiške. (4) _____ Vilnius iš karto pristatomas pasauliui kaip valdovo miestas, kaip sostinė.

Iš spaudos

Taškai (5) _____

4 užduotis. Atsakykite į klausimus ir išspręskite kryžiažodį apie Lietuvą. Atvejis 0 – pavyzdys. (11 taškų – 0,5 taško už tinkamą atsakymą)

Klausimai:

- 0 *Dviejų seserų lietuvių rašytojų slapyvardyje yra paukščio pavadinimas. Koks tai paukštis?*
- 1 Lietuvos kalnas, kurį, anot padavimų, labiausiai yra pamėgusios raganos, nuo neatmenamų laikų čionai suskrendančios iš tolimiausių vietovių praleisti trumpiausios vasaros nakties?
- 2 Vasario 24 d. Lietuvoje nuo senovės buvo vadinama vieno paukščio diena. Manoma, kad jei tas paukštis, vienas anksčiausiai į Lietuvą grįžtančių paukščių, perskrenda iki šios dienos, tai ilgakai bus šalta, o jei po – pavasaris bus ankstyvas. Koks tai paukštis?
- 3 Kaip vadinamos daugiabalsės lietuvių liaudies dainos, nuo 2010 m. įtrauktos į UNESCO saugomų objektų sąrašą?
- 4 Koks miestas 2023 m. gavo Lietuvos kultūros sostinės vardą?
- 5 Tai be galo kilminga, turtinga, didžiulė giminė, kurios atstovai jau Vytauto laikais užėmė svarbius LDK postus. XVI a. ji tapo viena įtakingiausių LDK šeimų ir iki pat XVIII a. pabaigos išlaikė šias pozicijas. Kokia tai giminė?
- 6 Lietuvoje esantis liaudies buities muziejus yra didžiausias muziejus Europoje po atviru dangumi. Kur jis yra?
- 7 Pro kokią pilį važiavo vieno Maironio eilėraščio lyrinis subjektas, kai jam verkė iš skausmo širdis, riedėjo gailios ašaros, o aplink tebuvo tamsi naktis?
- 8 Koks Radviliškio rajone esantis dvaras garsėja savo parku ir tulpių kolekcija? Jame kasmet vyksta tulpių žydėjimo šventė. Beje, taip pat besivadinančių dvarą galima rasti ir Anykščių rajone.
- 9 Pabaikite patarlę: „*Lenk medį, kol...*“
- 10 Tai vyras, kuris įėjo į lietuvių tautinio judėjimo istoriją kaip ryškiausias lietuvių knygnešio prototipas. Jo gimimo diena (kovo 16 d.) minima kaip Knygnešių diena. Kas jis?
- 11 Paukštis ir muziejus vienu vardu. Kas?
- 12 Gimusi neturtingoje šeimoje, ji skaityti ir rašyti pramoko savarankiškai, o vėliau tapo rašytoja. Jai skirtas muziejus buvo įkurtas 1979 m. Priekulėje, jos buvusiam vasarnamyje. Kas ji?
- 13 Kaip vadinamas didžiausias akmuo Lietuvoje, esantis Puokės kaime?
- 14 Žemaičių tarmė įprastai skirstoma į tris patarmes – Šiaurės, Rytų ir Vakarų. Dažnai šios patarmės pavadinamos ir pagal tai, kaip jų atstovai taria vieną bendrinės lietuvių kalbos žodį. Kokį?
- 15 Kaip vadinamas pelkėje iš nuskandintų akmenų ar rąstų nutiestas kelias, kokiais senovės lietuviai gelbėdavosi nuo priešų?
- 16 Koks Lietuvos miestas vadinamas Saulės miestu?
- 17 Lietuvis, žymus menininkas, žinomas kaip amerikietiškojo avangardinio kino krikštaitėvis. Kas jis?
- 18 Koks daugelyje namų randamas daiktas minimas net septynių Vytauto Račicko knygų, kurių pirmoji 1996 m. buvo išrinkta geriausia metų knyga vaikams, pavadinimuose?
- 19 Vienuolynas Kaune, kuriame kasmet vasarą vyksta muzikos festivaliai.
- 20 Vilhelmas Storosta – tai didysis lietuvių humanistas, rašytojas, žymiausias Mažosios Lietuvos kultūros veikėjas. Tačiau paprastai jis žinomas kitu vardu – koku?
- 21 Kaip vadinami lietuvių tautodailės kūriniai, kuriami pinant, rišant ar veriant sausus šiaudus?
- 22 Kokiam Lietuvos rajone galėtume rasti Šveicariją, Veneciją, Londoną ir Paryžių?

Kryžiažodis:

			0.	P	E	L	Ė	D	A										
1.						I													
2.						E													
3.						T													
			4.			U													
			5.			V													
6.						I													
7.						U													
8.							K												
			9.			A													
10.						L													
11.						B													
12.						O													
13.						S													
								O											
								L											
16.								I											
								M											
								P											
								I											
20.								A											
								D											
								A											

Taškai (11) _____

Iš viso: (35 taškai)	
----------------------	--

RAŠYMAS

Perskaitykite įvestį ir atlikite užduotį.

Visa ko pradžia, man atrodo, yra ten, toli vaikystėje, kur žmogus pirmą kartą supranta, kad pasaulyje jis gyvena ne vienas, kad jo rankos, ir širdis privalo ką nors pridengti nuo skausmo, prievartos, melo, kad jis privalo būti žmogumi. (Just. Marcinkevičius, rašytojas)

Žmogaus savivokai svarbu suprasti savo istoriją ir šaknis. Jei nesuprasiu savo vaikystės patirties, nesuprasiu, neatpažinsiu ir savo dabartinio elgesio šaknų ir motyvų. Visos mūsų patirtys mus formavo, jos lieka mumyse, veikia mus. (Algirdas Petronis, psichoterapeutas)

Su pirmu sausainio kąsniu grįžau į savo vaikystę... Močiutė deda tešlą į mėsmale ir suka rankenėlę, o per formelę lenda ilgi sausainiai, kuriuos vos spėju pjaustyti... Stoviu ir šypsausi. Tuomet dar nežinojau, kad būsiu garsi kulinarė. (Olivija, tinklaraštininkė)

Parašykite **300 žodžių** rašinį, kuriame pasvarstykite, **kuo svarbios vaikystės patirtys**.

- Savo požiūrį atskleiskite remdamiesi įvestimi, literatūrine, kultūrine ar kita patirtimi.
- Sugalvokite patrauklų, rašinio pagrindinę mintį atitinkantį pavadinimą.

Sėkmės!

Pastabos:

- Perrašę rašinį į švarraštį, suskaičiuokite žodžius ir parašėte **pažymėkite 300 žodžių ribą**.
- Jei parašėte mažiau, vis tiek suskaičiuokite žodžius ir nurodykite jų skaičių.

**LIETUVIŲ KALBOS OLIMPIADA
TM MOKYKLŲ MOKINIAMS**

**9–10 klasės
ATSAKYMAI**

Testas (33 t.)

1 užduotis* (12 t.)

1	spygliuoti	6	dievišką	11	svarbiausių
2	samanotais	7	voratinklių	12	sutemos
3	atleidžiai	8	šviesiaplaukė		
4	vaikystės	9	paauglių		
5	pastangų	10	smulkmenas		

* Jei atsakymų lape mokinio padaryto žodžio nėra, tačiau teksto atžvilgiu jis tinkamas ir taisyklingas, vertinti kaip tinkamą.

2 užduotis (5 t. – už kiekvieną tinkamai išnagrinėtą kalbos dalį skiriama po 0,5 taško)

Žodis	Kalbos dalis / veiksm. forma	Giminė	Skaičius	Linksnis	Nuosaka	Laikas	Asmuo
girdėjote	veiksm.	—	dgs.	—	ties.	būt. k.	2
jū	įvard.	vyr.	dgs.	K.	—	—	—
verslu	daiktav.	vyr.	vns.	Įn.	—	—	—
siekiantis	dalyv.	vyr.	vns.	V.	—	es. l.	—
ar	jungt.	—	—	—	—	—	—
tariant	padalyv.	—	—	—	—	es. l.	—
to	įvard.	vyr.	vns.	K.	—	—	—
nebūtinai	priev.	—	—	—	—	—	—
susiję	dalyv.	vyr.	vns.	V.	—	būt. k.	—
uždirbamomis	dalyv.	mot.	dgs.	Įn.	—	es. l.	—

3 užduotis (5 t.)

1	svarbiausio	3	valdžiusio	5	Jame
2	dienoraščiuose	4	didžiojo		

4 užduotis (11 t. už kiekvieną tinkamai atsakytą klausimą skiriama po 0,5 taško)

1	Šatrija	7	Trakų	13	Barstyčių	19	Pažaislio
2	Vieversys	8	Burbiškių	14	Duona	20	Vydūnas
3	Sutartinės	9	Jaunas	15	Kūlgrinda	21	Sodai
4	Tauragė	10	Bielinis	16	Šiauliai	22	Jonavos
5	Radvilos	11	Baublys	17	Mekas		
6	Rumšiškės	12	Simonaitytė	18	Šlepetė		

**RAŠYMAS
(32 taškai)**

Vertinama pagal PUPP vertinimo kriterijus.